

Sygn. akt VIII U 1181/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 grudnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia Grażyna Łazowska
Protokolant	Anna Krzyszkowska

po rozpoznaniu w dniu 18 grudnia 2019 r. w Gliwicach

sprawy S. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o wznowienie postępowania, uchylenie decyzji i wysokość emerytury

na skutek odwołania S. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 7 maja 2019 r. **nr** (...)

1. zmienia częściowo zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonej, poczynając od 1 kwietnia 2019r., prawo do ponownego ustalenia wysokości emerytury przyznanej decyzją z 16 września 2013r., z pominięciem przepisu artykułu 25 ustęp 1 b ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 września 2017r.;

2. oddala odwołanie w pozostałym zakresie.

(-) sędzia Grażyna Łazowska

sygn. akt VIII U 1181/19

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 7 maja 2019r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonej S. B. uchylenia decyzji z 16 września 2013r. i stwierdził jej wydanie z naruszeniem prawa.

Ubezpieczona wniosła odwołanie od powyższej decyzji.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania i podtrzymał dotychczasowe stanowisko.

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

Odwołująca urodziła się w dniu (...).

Od 20 czerwca 2008r. ubezpieczona ma prawo do emerytury na podstawie art. 46 w zw. z art. 29 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – dalej ustawa FUS.

Decyzją z 16 września 2013r. organ rentowy przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego. Wysokość świadczenia ustalono z zastosowaniem przepisu art. 25 ust. 1b ustawy FUS tj. z pomniejszeniem wysokości świadczenia obliczonego na zasadach art. 25 i 26 ustawy o kwotę będącą sumą kwot już wypłaconych emerytur.

W dniu 9 kwietnia 2019r. ubezpieczona wniosła skargę o wznowienie postępowania, uchylenie decyzji o przyznaniu emerytury i jej obliczenie zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego.

Organ rentowy wznowił postępowanie w sprawie, a następnie zaskarżoną decyzją odmówił ubezpieczonej uchylenia decyzji z 16 września 2013r. i stwierdził jej wydanie z naruszeniem prawa. W uzasadnieniu podał, że zgodnie z art. 146 § 1 kpa uchylenie decyzji z powodu orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, na podstawie którego została wydana decyzja, nie może nastąpić jeżeli od dnia, w którym została doręczona decyzja upłynęło 5 lat. Od doręczenia decyzji z dnia 16 września 2013r. upłynęło 5 lat i nie ma możliwości jej uchylenia.

Powyższy stan faktyczny ustalono na podstawie akt organu rentowego.

Odwołanie częściowo zasługuje na uwzględnienie.

W dniu 6 marca 2019 roku Trybunał Konstytucyjny, wydał wyrok w sprawie P 20/16, który został on opublikowany w dzienniku ustaw z dnia 21 marca 2019 roku – Dz.U. z 2019r., poz. 539. W wyroku tym Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018r., poz. 1270 oraz z 2019r., poz. 39), w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2017r., w zakresie, w jakim dotyczy urodzonych w 1953 roku kobiet, które przed 1 stycznia 2013 roku nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Przepis art. 25 ust.1b ustawy emerytalnej został dodany przez art. 1 pkt 6b ustawy z 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy FUS i niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2012r., poz.637) z dniem 1 stycznia 2013r. Stanowi on, że jeżeli ubezpieczony pobrał emeryturę częściową lub emeryturę na podstawie przepisów art. 46, 50, 50a, 50e, 184 lub art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 roku – Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2018r., poz. 967), podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, ustaloną zgodnie z ust. 1, pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Zgodnie z art. 190 ust. 1 i ust. 3 zdanie pierwsze Konstytucji RP orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Co do zasady wchodzi w życie, z dniem ogłoszenia. W judykaturze podkreśla się, że ogłoszenie wyroku Trybunału Konstytucyjnego we właściwym organie publikacyjnym jest równoznaczne z utratą mocy obowiązującej zakwestionowanego aktu normatywnego lub jego przepisu wyłącznie w zakresie określonym w sentencji wyroku. Wejście orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego w życie powoduje co do zasady utratę mocy obowiązującej zakwestionowanego przepisu ze skutkiem *ex tunc* (wstecz) czyli tak, jak gdyby dany przepis nigdy nie obowiązywał. Skutki prawne w stosunku do wydanych decyzji lub orzeczeń, w następstwie stwierdzenia niekonstytucyjności ustawy powstają *ex tunc*.

Po myśli art. 190 ust. 4 Konstytucji RP orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją aktu normatywnego, na podstawie którego została wydana ostateczna decyzja administracyjna, stanowi podstawę do wznowienia postępowania, uchylenia decyzji lub innego rozstrzygnięcia na zasadach i w trybie określonych w przepisach właściwych dla danego postępowania.

Odnosząc powyższe do rozpoznawanej sprawy, stwierdzić należy, że decyzja z 16 września 2013r. jest ostateczną decyzją administracyjną. Wznowienie postępowania dotyczącego tej decyzji może nastąpić jedynie w trybie przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego. Jak stanowi art. 145 a § 1 i 2 kpa można żądać wznowienia postępowania w przypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, na podstawie którego została wydana decyzja, a skargę o wznowienie wnosi się w terminie jednego miesiąca od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego.

W niniejszej sprawie nie było sporne, że skarga o wznowienie postępowania została wniesiona przez ubezpieczoną w terminie określonym przez przepis art. 145a § 2 kpa. Organ rentowy po wznowieniu postępowania, skarżoną decyzją odmówił uchylenia decyzji z 8 listopada i stwierdził, że została ona wydana z naruszeniem prawa. Podstawą prawną w tym zakresie był przepis art. 151 § 2 kpa w zw. z 146 § 1 kpa. Przepisy te nakazują wydanie decyzji odmawiającej uchylenia decyzji, która została wydana na podstawie przepisu, co do którego Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności z Konstytucją, ale od jej doręczenia upłynęło 5 lat. W takim wypadku stwierdza się jedynie wydanie decyzji objętej skargą o wznowienie postępowania z naruszeniem prawa.

Mając na uwadze powyższe regulacje, wobec upływu pięciu lat od doręczenia decyzji, prawidłowo organ rentowy przyjął, iż nie ma podstaw do uchylenia spornej decyzji w oparciu o przepisy kpa, a zatem w tym zakresie odwołanie ubezpieczonej zostało oddalone.

Wskazać jednak należy, że odwołująca wniosła także o przeliczenie emerytury, a organ rentowy do tego wniosku merytorycznie się nie odniósł, bowiem rozpoznał sprawę wyłącznie w oparciu o przepisy kpa i nie rozważył możliwości rozstrzygnięcia żądania o przeliczenie świadczenia w oparciu o przepisy ustawy FUS. W tym zakresie – braku rozstrzygnięcia w przedmiocie wniosku o przeliczenie emerytury - skarżona decyzja jest wadliwa i wymaga zmiany.

Ponieważ ubezpieczona wniosła o ponowne ustalenie wysokości świadczenia z pominięciem niekonstytucyjnego przepisu art. 25 ust. 1b ustawy FUS rozważenia wymaga czy w sprawie ma zastosowanie przepis art. 114 ust. 1 pkt 1 tej ustawy. Stanowi on, że w sprawie zakończonej prawomocną decyzją organ rentowy, na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, uchyła lub zmienia decyzję i ponownie ustala prawo do świadczeń lub ich wysokość, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono nowe okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość. Przepis art. 114 ust. 1e określa terminy do ponownego ustalenia wysokości świadczenia jednak nie stosuje się go - z mocy art. 114 ust. 1f - jeżeli osoba zainteresowana nabędzie prawo do świadczenia w wyższej wysokości.

Przepis art. 114 ust. 1 ustawy FUS judykatura traktuje jako podstawę prawną dla weryfikacji i wzruszalności decyzji organów rentowych, w których zawarto ustalenia pozostające w obiektywnej sprzeczności z ukształtowanym ex lege stanem uprawnień emerytalno-rentowych zainteresowanych (patrz wyrok Sądu Najwyższego z 22 lutego 2010 r. I UK 247/09

W ocenie Sądu, publikacja wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 6 marca 2019r. w sprawie P 20/16, stanowi nową okoliczność polegającą na niezgodności z Konstytucją RP przepisu art. 25 ust. 1b ustawy FUS w odniesieniu do kobiet urodzonych w 1953 roku, które przed 1 stycznia 2013r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy. W konsekwencji powyższego, Sąd przyznał ubezpieczonej prawo do ponownego ustalenia wysokości emerytury z powszechnego wieku emerytalnego z pominięciem niekonstytucyjnych przepisów, poczynając od 1 dnia miesiąca w którym złożono wniosek o przeliczenie świadczenia – art. 129 ust. 1 ustawy FUS.

Bez znaczenia pozostaje okoliczność, czy emerytura z powszechnego wieku emerytalnego obliczona z pominięciem przepisu art. 25 ust. 1b ustawy emerytalno-rentowej będzie świadczeniem korzystniejszym od wcześniejszej emerytury. Ubezpieczona ma co do zasady prawo do przeliczenia emerytury z powszechnego wieku emerytalnego na podstawie przepisu art. 114 ust. 1 pkt 1 ustawy FUS, a nowo obliczenie świadczenie będzie wyższe od ustalonego w decyzji z 23 maja 2013r. /co ma znaczenie w kontekście regulacji art. 114 ust 1f ustawy FUS.

W tym stanie rzeczy, Sąd w oparciu o przywołane przepisy prawa i art. 477¹⁴ § 2 kpc orzekł jak w sentencji.

(-) sędzia Grażyna Łazowska